

اخلاق پرستاری و مامایی

مؤلفین:

معصومه رستمی (کارشناس ارشد روان پرستاری)

یاسر نوری فرد (کارشناس پرستاری)

فرح حوریجانی (کارشناس ارشد مامایی و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - خراسان جنوبی)

مهتاب جمالی مقدم (کارشناس ارشد پرستاری سالمندی)

نشر سنجش طب

عنوان و نام پدیدآور	:	اخلاق پرستاری و مامایی / مؤلفین معصومه رستمی... [و دیگران].
مشخصات نشر	:	تهران: آئین طب، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۵۲ ص.
شابک	:	978-622-6788-12-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	مؤلفین معصومه رستمی، یاسر نوری فرد، فرح حوریجانی، مهتاب جمالی مقدم.
موضوع	:	اخلاق پرستاری
موضوع	:	Nursing ethics
موضوع	:	ماماها — اخلاق حرفه‌ای
موضوع	:	Midwives — Professional ethics
موضوع	:	پرستاری — قوانین و مقررات
موضوع	:	Nursing — Law and legislation
موضوع	:	بیماران — وضع حقوقی و قوانین
موضوع	:	Patients — Legal status, laws, etc
شماره افزوده	:	رستمی، معصومه، ۱۳۶۱-
رده بندی دنگره	:	RT۸۵
رده بندی یوبر	:	۱۷۴/۲
شماره کتابشناسی ما	:	۵۸۷۷۷۸۴

نشر آئین طب

میدان انقلاب، کارگر جنوبی، ب- خیابان روانمهر و لبافی‌نژاد، کوچه سرود،
پلاک ۱۰، واحد ۱

تلفن: ۰۳۶۶۴۶۹۶-۰۴۵۶۶۴۱۸۰

اخلاق پرستاری و مامایی

- ♦ مؤلفین: معصومه رستمی، یاسر نوری فرد، فرح حوریجانی، مهتاب جمالی مقدم
- ♦ صفحه‌آرایی: فاطمه هاشمی
- ♦ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
- ♦ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- ♦ چاپ و صحافی: فرشیده/روشنک
- ♦ ناشر: آئین طب
- ♦ شابک: ۱۲-۰۰-۶۷۷۸-۶۲۲-۹۷۸
- ♦ قیمت: ۳۰.۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مقدمه

دو قرن اخیر با پیشرفت‌های وسیع و خیره‌کننده‌ای در حوزه دانش و فناوری پزشکی همراه بوده است که به فراخور نیاز، به تغییر و تحولات عمیقی در اخلاق پزشکی منجر گردیده است. وسعت یافتن دانش بشری، ارتقای فناوری‌ها، افزایش توانمندی‌های انسانی در تشخیص و معالجه بیماری‌ها و تعدد ام‌های انتخابی برای پزشکان و بیماران، پرسش‌های روزافزونی را مطرح نموده است که اخلاق پزشکی سنتی، علیرغم ارزش و قدرت خود، نتوانسته است پاسخگوی این پرسش‌ها باشد. اخلاق پزشکی سنتی عمدتاً شامل اصول و مبانی امرکننده یا نهی کننده بود اما اخلاق پزشکی نوین با رسالت پرداختن به مضامین و مباحث مطرح در جهان پزشکی و تلاش برای ارائه راهکارهای اخلاقی لازم‌الاجرا روبرو شده است. در حال حاضر، اخلاق پزشکی یکی از شاخه‌های اخلاق کاربردی حرفه‌ای است که سعی دارد اخلاقیات را به صورت کاربردی در حیطه عمل پزشکان و کادر پزشکی و نیز در حوزه تصمیم‌گیری‌های اخلاقی در طب وارد نماید.

اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افراد و گروه‌ها را تعیین می‌کند. در حقیقت، اخلاق حرفه‌ای فرآیند تفکر عقلانی است که هدف آن تعیین ارزش‌های سازمان است.

پیشرفت‌های حوزه دانش و فناوری در مراقبت‌های بهداشتی، چالش‌های عمده‌ای را پیش روی پرستاران و ماماها قرار داده است. تمامی پرسش‌ها، ماماها، صرف‌نظر از تخصص خود، در فعالیت‌های کاری خود با چالش‌های اخلاقی مواجه شده‌اند. برای تصمیم‌گیری در نقش‌های سنتی و جدید خود نیازمند دانش فردی و مشاوره گروهی هستند. امکان برآیند توافق هستند که برخورداری از حساسیت‌های اخلاقی یکی از ملزومات عملکرد پرستاران است. مسئولیت‌های اخلاقی پرستاران و ماماها در عملکرد و مراقبت مستلزم این است که ایشان از ارزش‌های خود مطلع بوده، همچنین مبانی و اصول تحلیل اخلاقی و تصمیم‌گیری به صورت منسجم، تدوین شده و در دسترس باشند. آیین‌ها (یا کندهای) اخلاقی راهنماهای نظام‌مندی برای شکل‌دهی رفتار اخلاقی است. کتاب حاضر به منظور تأمین بخشی از نیازهای آموزشی ماماها، پرستاران و پیراپزشکان، در زمینه آیین‌های اخلاق حرفه‌ای گردآوری گردیده و می‌تواند پایه‌ای بر مطالعات بیشتر ماماها و پرستاران و سایر تیم بهداشتی و نیز دانشجویان، در این زمینه باشد. در تدوین این کتاب که از مجموعه منابع پزشکی، مامایی و پرستاری و مقالات منتشر شده در این زمینه، استفاده شده است، تلاش بر آن است که اخلاق حرفه‌ای به گونه‌ای به رشته تحریر درآید که پاسخ‌گوی نیازهای یادگیری اعضای محترم کادر درمان و دانشجویان عزیز باشد.

فهرست مطالب

فصل اول: اخلاق پزشکی نوین..... ۱

- ۱..... مفهوم‌شناسی و اهمیت اخلاق حرفه‌ای
- ۳..... طب و اخلاق پزشکی نوین
- ۴..... فلسفه اخلاق پزشکی
- ۵..... تاریخچه سوگند نامه پزشکی
- ۶..... سوگندنامه بقراط و پندنامه اهوازی
- ۷..... مباحث اخلاقی قبل از تولد انسان
- ۷..... اخلاق
- ۸..... اخلاق حرفه‌ای
- ۸..... عوامل پایه‌ای اخلاق حرفه‌ای
- ۹..... استانداردهای اخلاقی
- ۹..... ارزش‌های اخلاقی و انتظارات اجتماعی
- ۹..... اخلاق حرفه‌ای پزشکی
- ۱۰..... تعریف تعهدکاری
- ۱۰..... فرهنگ و اخلاق حرفه‌ای
- ۱۱..... ارزش‌ها، نظریه‌های اخلاقی
- ۱۱..... اصول اخلاقی
- ۱۲..... تصمیم‌گیری اخلاقی
- ۱۲..... نظریه‌های علم اخلاق
- ۱۳..... عوامل رشد اخلاق حرفه‌ای
- ۱۳..... ارزش‌ها و اصول اخلاقی در پرستاری
- ۱۴..... نظامنامه اخلاق در پرستاری
- ۱۵..... نظامنامه اخلاقی پرستاری انجمن پرستاران کانادا
- ۱۶..... نظامنامه پرستاری انجمن پرستاران آمریکا
- ۱۷..... ارزش‌ها
- ۱۷..... راهنماهای اخلاقی
- ۱۷..... • پرستار و جامعه

۴۷	الف) رضایت نامه ضمنی، تلویحی و شفاهی
۴۷	ب) رضایت نامه صریح، مکتوب و یا کتبی و انواع آن
۴۸	۲- رضایت نامه ترخیص
۴۹	۳- رضایت نامه برای مقاصد خاص
۴۹	ضمانت اجرای عدم اخذ رضایت از بیمار
۴۹	اهلیت رضایت دهنده
۵۰	مفهوم برائت
۵۰	ماهیت برائت
۵۱	ضمانت اجرای عدم اخذ برائت نامه
۵۲	زمان اخذ رضایت نامه برائت نامه
۵۳	استثنائات رضایت برائت
۵۵	فصل چهارم: اتانازی
۵۶	تعریف اتانازی
۵۶	تقسیم‌بندی و انواع اتانازی
۵۷	۱- اتانازی فعال داوطلبانه
۵۷	۲- اتانازی فعال غیر داوطلبانه
۵۷	۳- اتانازی فعال اجباری
۵۷	۴- اتانازی غیر فعال
۵۸	۵- اتانازی غیر مستقیم
۵۸	۶- خودکشی مساعدت شده
۵۸	پیشینه تاریخی اتانازی
۵۹	دیدگاه حقوقی و قانونی برخی جوامع نسبت به اتانازی
۵۹	چالش‌های اتانازی از منظر ادیان الهی و سایر ادیان
۶۰	چالش‌های اتانازی در شرع و نظرات علمای فقه
۶۱	دلایل موافقان اتانازی
۶۱	دلایل مخالفان اتانازی
۶۳	فصل پنجم: نحوه گفتن خبر بد
۶۳	مقدمه
۶۳	تلقی و ارزیابی افراد

۶۴	گفتن خبر بد
۶۴	اهمیت بیان حقیقت از جمله خبر بد
۶۵	استثنائات در گفتن خبر بد
۶۶	چگونگی گفتن اخبار بد
۶۷	دیدگاه اسلامی
۶۷	دستورالعمل گفتن خبر بد
۶۷	گفت و گو
۶۸	پروتکل (Spike)

فصل ششم: تعارض منافع ۷۱

۷۱	تعاریف دانشگاه ماریو در سال ۱۹۸۸
۷۱	نظریه تامسون
۷۱	اهداف و منافع
۷۲	اهمیت تعارض منافع از نظر اخلاق
۷۲	اهمیت تعارض منافع از نظر قانون
۷۲	قوانین وضع شده در مورد تعارض منافع
۷۲	تعارض منافع در پزشکی
۷۵	در سیاست گذاری و نظارت
۷۵	تعارض منافع در پژوهش
۷۶	تأثیر بر آموزش
۷۶	نحوه برخورد با موضوع تعارض منافع در عمل

فصل هفتم: مسائل اخلاقی در استفاده آموزشی و پژوهشی از جسد ۷۹

۷۹	مقدمه
۷۹	تشریح جسد
۷۹	تشریح جهت آموزش
۸۰	فواید اتوپسی آموزشی
۸۰	آموزش اقدامات بالینی بر روی جسد
۸۰	تاریخچه علم تشریح
۸۰	تاریخچه علم تشریح بین مسلمانان
۸۱	بنیان گذار علم تشریح در اروپا

۸۱	ارزش انسان مرده از دیدگاه قرآن
۸۱	حکم تشریح از دیدگاه فقه اسلامی
۸۱	تشریح از دیدگاه فقهای معاصر
۸۲	حکم دیه در تشریح
۸۲	تشریح جسد مسلمان جهت آموزش پزشکی
۸۲	اجسادى که جهت تشریح آموزشی استفاده می شود
۸۳	کمرود جسد در ایران
۸۳	بودن به اختصاصی جهت تأمین جسد
۸۳	اخذ رعایت
۸۳	رفتار اخلاق با جسد در سالن تشریح
۸۳	حقوق جسد در این تشریح

فصل هشتم: اخلاق در پژوهش ۸۵

۸۵	پیشینه تاریخی
۸۷	قوانین مصوب بین المللی در حوزه اخلاق در پژوهش
۸۷	۱- قانون نورمیرگ
۸۷	۲- بیانیه هلسینکی
۸۸	۳- گزارش بلمونت
۸۸	اصول کلی اخلاقی در پژوهش
۸۹	دستورالعمل های اخلاقی در پژوهش

فصل نهم: مستند سازی در پرونده های پزشکی ۹۷

۹۸	ثبت و گزارش نویسی
۹۸	مزایای مستندسازی
۹۹	فرآیند مستند سازی در پرونده های پزشکی
۹۹	اصول مستند سازی در پرونده های پزشکی
۱۰۱	برخی اشتباهات شایع در مستند سازی در پرونده های پزشکی
۱۰۱	هشت اشتباه گزارش نویسی
۱۰۲	دستورالعمل اخذ دستورات شفاهی و تلفنی

فصل دهم: مفاهیم اخلاقی در ناباروری ۱۰۳

باروری	۱۰۳
حقوق باروری	۱۰۳
ناباروری	۱۰۴
روشهای نوین کمک باروری	۱۰۴
رحم اجارهای	۱۰۵
ویژگی مادر جایگزین	۱۰۶
حقوق معاهدات والدین جنین	۱۰۶
دیدگاه - فوق دانان	۱۰۷
دیدگاه مراجع تقلید	۱۰۷
تخمک اهدایی	۱۰۷
برخی جنبه‌های نابینا در حقوق اهداء اسپرم و تخمک	۱۰۸
سقط جنین	۱۰۹
قوانین و مجازات سقط در کشورهای مختلف	۱۱۰
قوانین سقط جنین در ایران	۱۱۱

فصل یازدهم: پیوند اعضا ۱۱۳

مقدمه	۱۱۳
پیشینه تاریخی پیوند اعضا	۱۱۳
پیوند اعضا و بافت	۱۱۴
اولین اهدا کننده عضو در جهان	۱۱۴
پیوند اعضا از دیدگاه پزشکی	۱۱۵
مباحث اخلاقی پیرامون پیوند عضو از افراد دارای حیات نباتی	۱۱۶
پیوند اعضا، مرگ مغزی	۱۱۶
مسائل اخلاقی بین افراد گیرنده و دهنده عضو	۱۱۹
طولانی کردن حیات فرد با پیوند اعضای حیاتی	۱۱۹
توجه به حساسیت‌های عاطفی اعضای خانواده اهدا کننده عضو	۱۱۹
نقش حیات ابدی و اخروی در تسکین آلام خانواده اهدا کننده عضو	۱۲۰
مسائل اخلاقی درباره تجارت و قاچاق اعضای پیوندی	۱۲۰
بیان دیدگاه‌ها	۱۲۰

۱۲۱	پیوند عضو از دهنده زنده.....
۱۲۱	پیوند عضو از بافت‌های جنینی.....
۱۲۱	پیوند انسان و حیوان.....
۱۲۲	دیدگاه فقه‌های اسلام از اخلاق.....
۱۲۳	پیوند در دین مسیح.....
۱۲۳	پیوند در دین یهود.....
۱۲۳	پیوند در دین زرتشت.....
۱۲۳	پیوند در ادیان بودایی‌ها.....
۱۲۴	جنبه‌ی اخلاقی پیوند اعضا.....
۱۲۵	ارتباط ادبی بن‌دهند و گیرنده عضو پیوندی.....
۱۲۵	قوانین مربوط به پیوند.....
۱۲۶	آیین‌نامه اجرای قانون پیوند اعضا بیماران فوت شده.....
۱۲۹	فصل دوازدهم: شبیه‌سازی (کلونینگ)
۱۲۹	شبیه‌سازی (کلونینگ).....
۱۲۹	انواع کلونی.....
۱۲۹	تاریخچه کلونینگ.....
۱۳۱	هدف‌های کلونینگ.....
۱۳۱	دیدگاه مخالفین.....
۱۳۱	دیدگاه موافقین.....
۱۳۲	شبیه‌سازی انسان از دیدگاه اخلاقی و قانونی.....
۱۳۲	نظر فقها.....
۱۳۳	۱- موافقین.....
۱۳۳	۲- مخالفین.....
۱۳۵	رفرنس.....